

Kjuus vant ikke frem i Høyesterett

Jack Erik Kjuus har oppfordret til etnisk rensing.

Overfor så grove krenkelser

av de mest fundamentale menneskerettigheter må hensynet til ytringsfriheten vike, mener Høyesteretts flertall.

KARIN BØHM-PEDERSEN

Landets øverste domstol i plenum er splittet i synet på hvilke av de to grunnleggende rettsprinsippene som i denne saken veier tyngst; ytringsfriheten eller retten til ikke å bli utsatt for rasistiske ytringer. 12 dommere utgjør flertallet som i går forkastet anken fra lederen av partiet Hvit Valgallianse, Jack Erik Kjuus.

Oslo byretts dom mot Kjuus for brudd på rasismeparagrafen i straffeloven blir ikke bare stående: Høyesteretts flertall går lenger enn byretten, og gir riksadvokat Tor-Aksel Busch medhold i at samtlige av Kjuus' utsagn som tiltalen omfatter, rammes av straffelovens rasismeparagraf, 135 A.

I byretten ble Kjuus bare dømt for utsagnene om at utenlandske adoptivbarn må steriliseres for å få lov til å bo i Norge. Høyesteretts flertall konkluderer med at også utsagnene om at utlendinger generelt må steriliseres - og at utenlandske kvinner må tvangsabortere - rammes av straffeloven.

- Etnisk rensing

Utsagnene i vår sak gir ikke bare uttrykk for en «Norge for nordmenn»-holdning, skriver førstevoterende, høyesterettsdommer Karenne Gussgard, i kjennelsen, og fortsetter:

«... De er uttrykk for et syn om at det bør foretas helt ekstreme integritetskrenkelser overfor mørkhudede. Reell mulighet til å

MINDRETALL: Carsten Smith

MINDRETALL: Ketil Lund

MINDRETALL: Jens Bugge

MINDRETALL: Hans Flock

MINDRETALL: Eilert Stang Lund

FLERTALL: Karenanne Gussgard

FLERTALL: Vera Holmøy

FLERTALL: Kirsti Coward

FLERTALL: Gunnar Aasland

FLERTALL: Tore Schei

FLERTALL: Magnus Matningsdal

FLERTALL: Liv Gjelstad

FLERTALL: Trond Dolva

FLERTALL: Karin Bruzelius

FLERTALL: Steinar Tjomsland

FLERTALL: Jan R. Skårø

FLERTALL: Magnus Aarbakke

sørger for at den mørkhudede befolkningen i Norge etter en generasjon bokstavelig talt dør ut. Det er vanskelig å tenke seg utsagn som i sterkere grad gir uttrykk for ringekt. Dersom disse utsagnene skulle gå klar av straffelovens paragraf 135 A, må det spørres hvor det er blitt av den avveining som skal foretas i forhold til Grunnlovens paragraf 100...

Justitiarius

Høyesterettsjustitiarius Carsten Smith tilhører mindretallet på fem dommere som stemte for å

viktige kjennelsen ble lest opp i en fullsatt plenumsal i går formiddag.

«En mørk dag for ytringsfriheten og for det norske folk. Men dissensen er et fremtidsrettet lyspunkt, var hans umiddelbare kommentar. Kjuus kommer ikke til å anke videre til den europeiske menneskerettighetsdomstolen.

«Jeg ser ingen sjanse til å nå frem der, slik den er sammensatt, sier han.

Høyesteretts flertall legger vekt på at de aktuelle utsagnene i partiprogrammet til Hvit Valgallianse rettet seg mot den mørkhudede del av befolkningen i Norge.

PÅ TILHØRERBENKEN: Jack Erik Kjuus satt på tilhørerbenken i Høyesterett i går. Han vil ikke anke kjennelsen til den europeiske menneskerettsdomstolen, selv om han er skuffet over avgjørelsen. - En mørk dag for ytringsfriheten og for det norske folk. Men dissensen er et fremtidsrettet lyspunkt, var hans umiddelbare kommentar.

FOTO: SCANFOTO

hverandre i synet på om utsagnene dermed er straffbare.

Politiske ytringer som ledd i politisk debatt ligger i kjerneområdet for det Grunnlovens paragraf 100 verner. Adgangen til å foreta innskrenkninger i ytringsfriheten er begrenset, mener flertallet, som likevel ikke tolker bestemmelsen slik at enhver ytring på den politiske arena skal være straffbar.

Ekstreme krenkelser

Saken gjaldt helt ekstreme integritetskrenkelser

let syn ikke være vernet av Grunnlovens paragraf 100, heter det i Høyesteretts egen oppsummering av den 20 sider lange kjennelsen.

Mindretallet la avgjørende vekt på at friheten til å formulere politiske meninger er det sentrale innhold i Grunnlovens paragraf 100, og at den politiske ytringsfriheten fremfor noe gjelder friheten til å utfordre og argumentere for et politisk program for å vinne oppslutning ved et valg. Straff etter paragraf 135 A er etter mindretallets oppfatning uaktuelle fordi det strider mot ytringsfriheten i Grunnlovens paragraf 100.

vekker avsky, skriver høyesterettsdommer Ketil Lund, som likevel konkluderer med at den grunnlovsbestemte ytringsfrihet må veie tyngst.

- Viktig avklaring

«Vi har fått en nødvendig og viktig avklaring av når det er straffbart å ytre seg rasistisk, sier aktor i saken, riksadvokat Tor-Aksel Busch. Forsvareren, advokat John I. Henriksen, tror kjennelsen vil føre til mer hykleri, og at den på grunn av dissensen vil bli oppfattet mer som en enkeltavgjørelse enn som en prinsipiell vei-

Professor Andenæs uenig

«Jeg har stor forståelse for mindretallets vurderinger og ville ha sluttet meg til dommer Lunds votum, sier professor dr. juris John Andenæs.

Strafferettsseksperten fulgte opplesningen av dommen i Høyesterett, men ønsker å studere premissene før han gir en endelig kommentar.

«Er det forholdet til paragraf 100 som bekymrer?»

«Selvsagt er forholdet til ytringsfrihetens vilkår en viktig avveining som hele Høyesterett har gjort, men der resultatet av vurderingen er blitt forskjellig. Avgjørelsen er imidlertid tvilsom, selv om man bortser fra paragraf 100, sier strafferettsseksperten, og begrunner det slik:

«Både flertallet og mindretallet har, såvidt jeg kunne oppfatte det, tatt for lett på gjerningsbeskrivelsen i paragraf 135a. Det dreier seg i denne saken om et politisk program, og jeg vil gjerne studere nærmere hvordan begge vota får dette til å harmonere med gjerningsbeskrivelsen i paragrafen.

NTB

- Et tap for det frie ord

«Dommen er et tap for det frie ord og den frie debatt, sier generalsekretær Nils E. Øy i Norsk Redaktørforening.

Han understreker imidlertid at et sterkt mindretall i Høyesterett la større vekt på paragraf 100 enn på straffelovens paragraf 135a. Det skal vi ta med oss i vårt videre arbeid, sier Øy.

«Etter dette må presseorganisasjonene intensivere sitt arbeid inn mot kommisjonen som vurderer en endring i Grunnlovens paragraf 100, sier Nils E. Øy.

«Ytringsfrihetskommisjonen vil selvsagt studere denne dommen nøye, men jeg kan ikke kommentere Høyesteretts avgjørelse før jeg har lest premissene, sier

Fakta

Paragraf 135A

- Straffelovens paragraf 135 A, den såkalte rasisme-paragrafen, som Høyesteretts flertall mener Kjuus har brutt:
- «Med bøter eller fengsel inntil 2 år straffes den som ved uttalelse eller annen meddelelse som fremsettes offentlig eller på annen måte pres blant almenheten, truer, forhåner eller utsetter for hat, forfølgelse eller ringekt en person eller gruppe av personer på grunn av ras, etnisk opphav eller religion».